

Μασσαλία - Πειραιάς 80 χρόνια μετά Το ταξίδι του μοντερνισμού

F.L.C. - ADMP

Στη φωτογραφία αριστερά, ο διασημότερος αρχιτέκτονας του 20ού αιώνα, Λε Κορμπιζέ (στο κέντρο) στο κατάστρωμα του «Πατρίς». Επάνω, όψη του πλοίου πριν από την αναχώρηση και, δεξιά, ομάδες αρχιτεκτόνων κατά την επιβίβαση

ΤΟΝΙΚΑ ΨΩΝΙΚΑ ΤΕΕ

Η άνοδος του ναζισμού και η «προδοσία» του Στάλιν αποτέλεσαν την αφορμή για να ανέβουν στο ελληνικό πλοίο «Πατρίς» 93 κορυφαίοι αρχιτέκτονες του μοντέρνου κινήματος το 1933 και δέκα χρόνια αργότερα να εκδώσουν διά χειρός Λε Κορμπιζέ τη Χάρτα των Αθηνών. Αύριο, 80 χρόνια μετά το ιστορικό εκείνο ταξίδι, το πλοίο σαλπάρει ξανά

Της Μαίρης Αδαμοπούλου

Ιούλιος 1933. Ο Χίτλερ βρίσκεται στην εξουσία. Στη ακολή του Μπόουκουζ μαινεί λουκέτο. Οι αριστεροί αρχιτέκτονες δεν παίρνουν διαβατήρια για να ταξιδέψουν εκτός Γερμανίας. Την ίδια ώρα οι πρωτοπόροι του Μοντέρνου Κινήματος στην αρχιτεκτονική είναι έτοιμοι να κάνουν το διεθνές τους συνέδριο - γνωστό ως CIAM (Congress International de l' Architecture Moderne) - στη Μόσχα. Ο διάσημος Λε Κορμπιζέ έρχεται σε κόντρα με τον Στάλιν, καθώς ο σοβιετικός ηγέτης «προδίδει» τους μοντέρνους αρχιτέκτονες και επιλέγει ένα νεοκλασικίζον σχέδιο σε διαγωνισμό για την ανέγερση ενός κτίριου. Και οι 93 εκ των σημαντικότερων αρχιτεκτόνων του Μεσοπολέμου - ανάμεσα τους, πέρα από τον Λε Κορμπιζέ, οι Ιωάννης Δεσποτόπουλος, Πάτροκλος Καραντίνος, Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας, Τζουζέπε Τερανί, Αλβάρ Ααίτο - ύστερα από πρωτοβουλία του Νίκου Χατζηκυριάκου - Γκίκα και του ιστορικού τέχνης και εκδότη των «Τετραδίων Τέχνης» Κριστιάν Ζερβού αποφασίζουν να ανέβουν σε ένα ελληνικό πλοίο, το «Πατρίς» και να

συζητήσουν εν πλώ από τη Μασσαλία μέχρι τον Πειραιά τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι πόλεις της εποχής, όπως η αστυφιλία συνενεπείας της Βιομηχανικής επανάστασης. Ταξίδι από το οποίο μία δεκαετία αργότερα θα προκύψει το μανιφέστο του μοντέρνου κινήματος, η Χάρτα των Αθηνών με την υπογραφή του Λε Κορμπιζέ. Ένα κείμενο πρωτοποριακό που αν και δέχθηκε σκληρή κριτική, καθώς οι πόλεις που σχεδιάστηκαν με τις αρχές της όπως η Μπραζιλία δεν ήταν λειτουργικές, το 2008 βρήκε θιασάτη στο

πρόσωπο του σείχη Μοχάμεντ μπι Ρασίντ αλ Μάκτουμ ο οποίος αποφάσισε να κατασκευάσει στο Αμπου Ντάμμι την Ακτινοβόλυστα Πόλη του Λε Κορμπιζέ, βάσει ενός σχεδίου που έπαιξε καθοριστικό ρόλο για τη σύνταξη της Χάρτας. Αύριο, 80 χρόνια μετά τον πρώτο απόπλου του «Πατρίς» από τη Μασσαλία, οκτώ αρχιτέκτονες από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα επιχειρούν να εναλλαχθούν εκείνο το ιστορικό ταξίδι. Σκοπός τους είναι να παρουσιάσουν και να μεταφέρουν

τις ιδέες τους, συναντώντας ένα ευρύτερο κοινό από αρχιτέκτονες, πολυδύσους καλλιτέχνες και θεατρικούς σε κάθε λιμάνι που θα πιάσει το πλοίο. Όπως η Μασσαλία, τόπος εκκίνησης και πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης, η Μπαστιά στην Κορσική, η Αγκώνα και, βεβαίως, η Αθήνα. Έτσι, θα δουν πόλεις ως αστικούς χώρους κοινωνικών και πολιτισμικών αναστροφών και τάσεων. Πίσω από την πρωτοβουλία - που αποτελεί παραγωγή του Ινστιτούτου Γκαίτε - βρίσκεται η αρχιτεκτόνισσα Σοφία Ντάνω που θέλησε σε μια περίοδο εξίσου δύσκολη και μεταβατική όπως εκείνη του 1933 να τεθούν στο τραπέζι καυτά ζητήματα σχετικά με την εξύμνηση των πόλεων.

Η «Χάρτα των Αθηνών» στις ημέρες μας

Οκτώ δεκαετίες από εκείνη τη θαλάσσια διαδρομή που συγκέντρωσε την σφρόκρεμη της μοντέρνας αρχιτεκτονικής πόσο έχουν αλλάξει τα πράγματα; «Η Χάρτα των Αθηνών πρότεπε τη διάσπαση της πόλης σε ζώνες. Μοιάζει παράξενη για τις σύγχρονες μητροπόλεις όπου η εργασία, η διασκέδαση, ο ύπνος, τα καταστήματα

με τις κατοικίες, τα ιστορικά κτίρια δίπλα στα σύγχρονα αναμειγνύονται και συνθέτουν τη ζωή της πόλης», λέει η Σοφία Ντάνω, η οποία το 2012 επιμελήθηκε το εικαστικό εγχείρημα «Ανταλλαγή/Austausch/Exchange» στο κινηματοθέατρο Μπρονόγιοισαιπ στην Αθήνα, ξαναζωντανεύοντας αυτή την εγκαταλειμμένη γωνιά της πόλης με μια κυψέλη δημιουργίας για καλλιτεχνικές ομάδες. Στο ταξίδι συμμετέχουν οι Φρόουκε Γκέρτσμεπεργκ και Γιαν Λίζεγκανγκ από την αρχιτεκτονική ομάδα Raumlaborberlin του Βερολίνου, οι Σελίν Ντομενζί και Ζαν Πολ Τιμότ της ομάδας Protocoles Méta από τη Μασσαλία, οι Αλεξία Σαραντοπούλου/Ζάφρος Επαγοράρης της ομάδας Errands που αποτελείται από αρχιτέκτονες, εικαστικούς και κοινωνιολόγους και η Φεντερικα Μενίν από τη Βενετία.

Η ομάδα αρχιτεκτόνων Protocoles Méta προετοιμάζεται για το νέο ταξίδι

info

Παρουσίαση του πρότζεκτ **On Board** και συζήτηση στο **Camp** (Ευπόλλδος 4 και Απελλού 2, Πλ. Κοτζιά, τηλ. 210-3247.679) στις 30 Ιουνίου, 18.00